

« Mijn vader is een hopeloos geval »

Behandeling van adolescenten met
ernstige relationele problemen

em. Prof. L. Verhofstadt-Denève
(Universiteit Gent BELGIË)

**School for Experiential-Dialectical
Psychodrama**

E-mail: leni.deneve@UGent.be

OVERZICHT

(1) Casus

(2) Theoretisch kader: Fenomenologisch-
Dialectisch Persoonsmodel

(3) Praktijk: Het « Actie Sociogram » bij
adolescenten

(4) Praktijk: Het « Actie Sociogram » bij
kinderen

(5) Slotbemerkingen

(1) CASUS: Kevin

K: 17 jarige jongen, oudste van 5 kdn., op school zwakke prestaties, opvliegend karakter, maakt moeilijk vrienden. Vader: alcoholist, werkloos, zeer agressief tegen kinderen en vooral tegen echtgenote, veel conflicten met K. Moeder: kan gezin niet aan, verwacht steun van K.

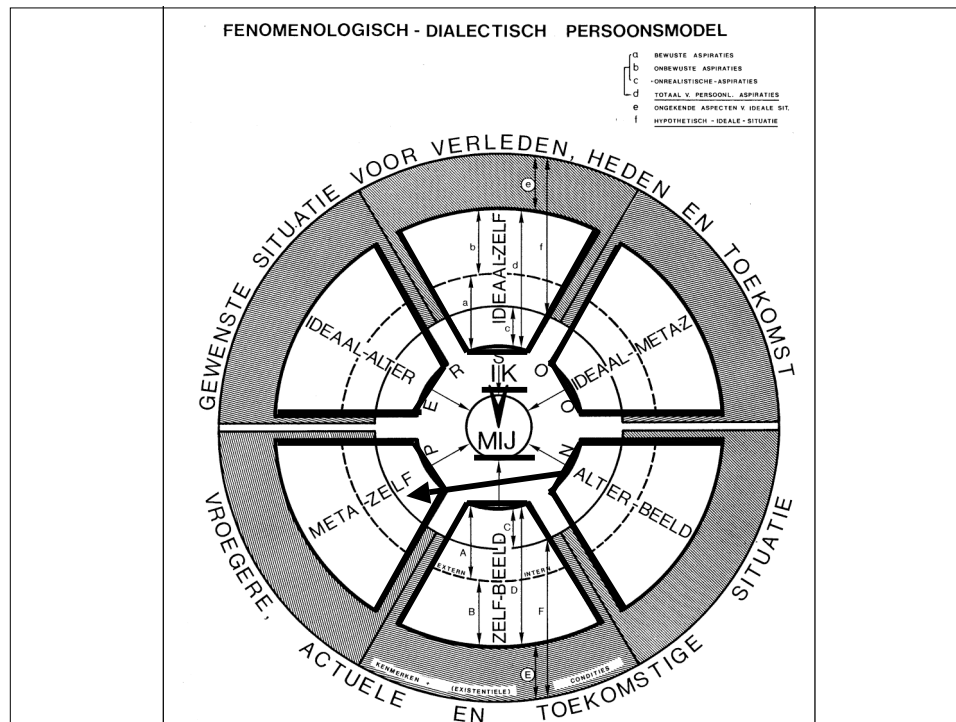
Concreet feit: Vader komt dronken thuis, vraagt geld aan moeder, hij brutaliseert haar, K. duwt vader, deze valt. Achteraf blijkt dat vader ongeneeslijk verlamd is en nooit meer zal kunnen lopen. Na deze gebeurtenis wordt K. zeer gesloten, verlaat regelmatig het huis, spijbelt, doolt doelloos rond, onderneemt een suicidepoging. Vader is opstandig maar drinkt niet meer. Moeder verzorgt vader zo

(2) Theorie:**Het Fenomenologisch-Dialectisch
PERSOONSMODEL**

Inhoud: Fenomenologisch

Proces: Dialectisch

Uit praktijk ontstaan...

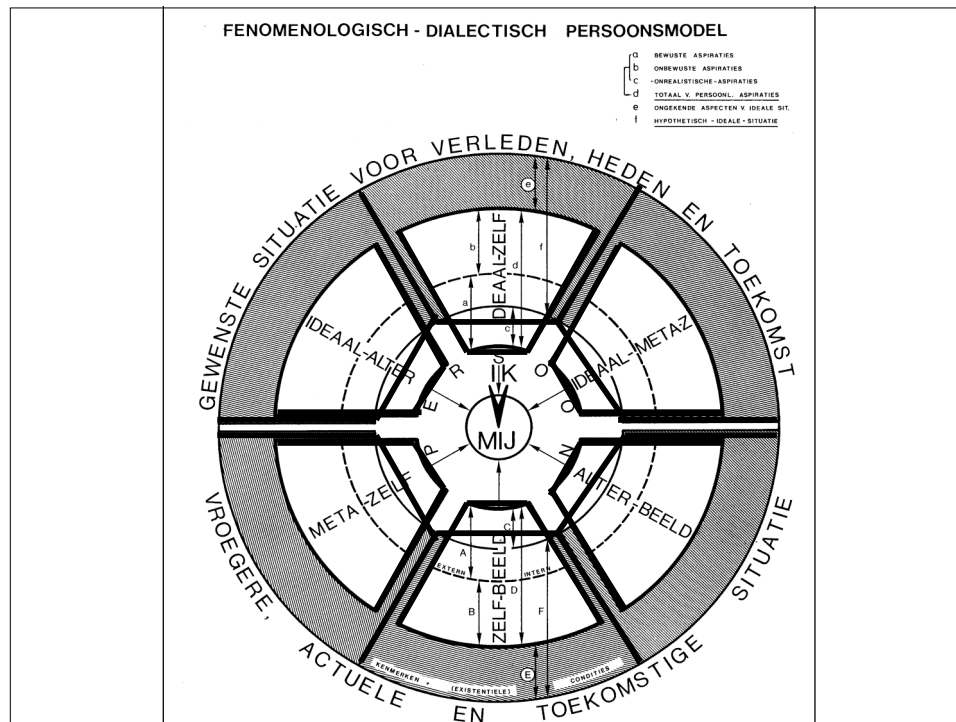

(2) Theorie: Het Fenomenologisch-Dialectisch PERSOONSMODEL

Inhoud: Zes hoofdvragen → zes dimensies

Voor elke dimensie geldt reflectie op:

- de drie tijdsniveaus
- extern en intern niveau
- de fenomenologische constructies
versus alternatieve constructies?

(2) Theorie: Het Fenomenologisch-Dialectisch PERSOONSMODEL

Inhoud: Zes hoofdvragen → Pers. Model

Voor elke dimensie geldt reflectie op:

- de drie tijdsdimensies
- extern en intern niveau
- de fenomenologische constructies
- de existentiële condities
- (zelf)-evaluatie

Proces: Dialectisch

« dubbele negatie via triadisch verloop... »

Therapiedoel?

Vaststelling?

- SCHULD
- ANGST
- EENZAAMHEID
- CHAOS

Doel? het stimuleren van:

- > Positieve Zelfevaluatie → Zelfactualisatie
- > Zelfcontrole
- > Empathisch vermogen
- > Structureringsvermogen
- Ontdekken van Alternatieve Interpretaties

Middel?

Stimulering van IK-MIJ reflectie in een veilige
sfeer (!!)

→ Activering van dialectische processen

VIA: Actie- en Drama-Technieken (Psychodrama)

Psychodramatische methode:

« Het actie-sociogram »

Of

Het « Sociaal Atoom » in actie

Wat is het Sociaal atoom?

Het Sociaal Atoom (SA)

- The SA refereert naar het kleinste netwerk van alle subjecten waarmee een persoon zich op een intense wijze (positief of negatief) emotioneel verbonden voelt (Moreno, 1934)
- Kan **onderzocht** worden door diverse SA vragenlijsten (Moreno, 1939; Treadwell, e.a. 1993; Edwards, 1996)
- Kan omwille van therapeutische doeleinden **in proces** worden gebracht via actie-methodieken zoals het « Actie-Sociogram » of het psychodramatisch « Sociaal Atoom »

Referenties (selectie)

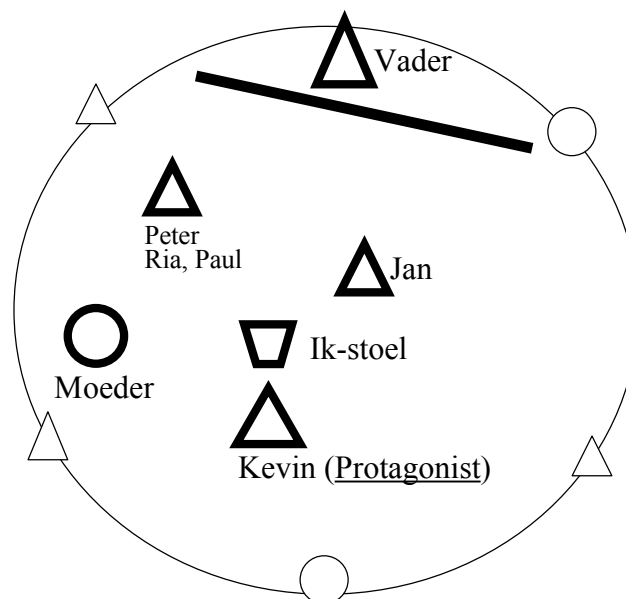
- * Verhofstadt-Denève, L. (2001). **Actie met het Fenomenologisch-Dialectisch Persoonsmodel: Constructief werken met conflictbelevingen van de cliënt. Tijdschrift Cliëntgerichte Psychotherapie**, 39, 97-114.
- Verhofstadt-Denève, L. (2001). **Zelfreflectie en Persoonsontwikkeling. Een Handboek voor Ontwikkelingsgerichte Psychotherapie.** Leuven/Amersfoort: Acco, 361 pp.
HERDRUK BESCHIKBAAR
- Verhofstadt-Denève, L. (2003). **The psychodramatical "social atom method": Dialogical self in dialectical action. Journal of Constructivist Psychology**, 16, 183-212.

(3) Praktijk:
Conflictbeleving in Actie

(4 voorbeelden)

Voorbeeld 1: Inter-psychisch
Zelf-Beeld vs. Alter-Beeld

Toepassing van het Actie-sociogram

Voorbeeld 2: Intra-psychisch

Extern vs. Intern Zelf-Beeld

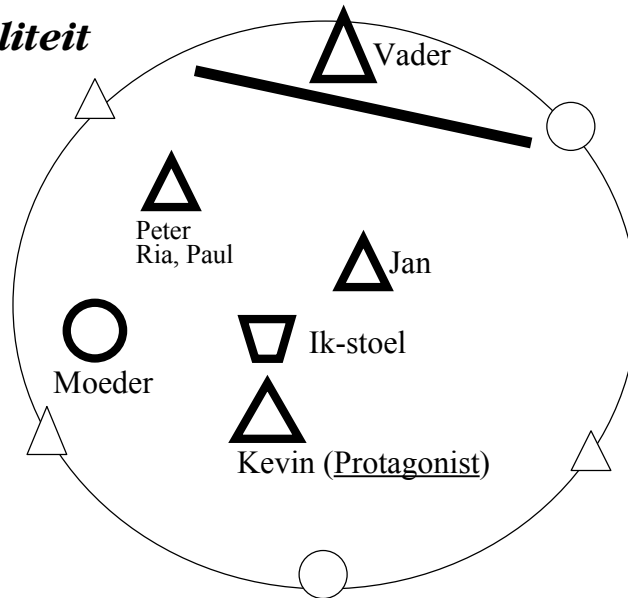
Voorbeeld 3: Tijdsperceptie

Actuele situatie vs. verleden (en toekomst)

S H A R I N G

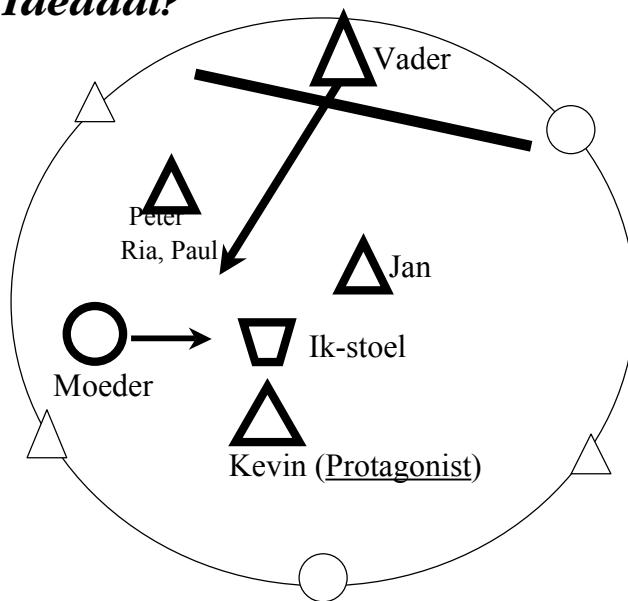
Toepassing van het Actie-sociogram

(1) *Realiteit*

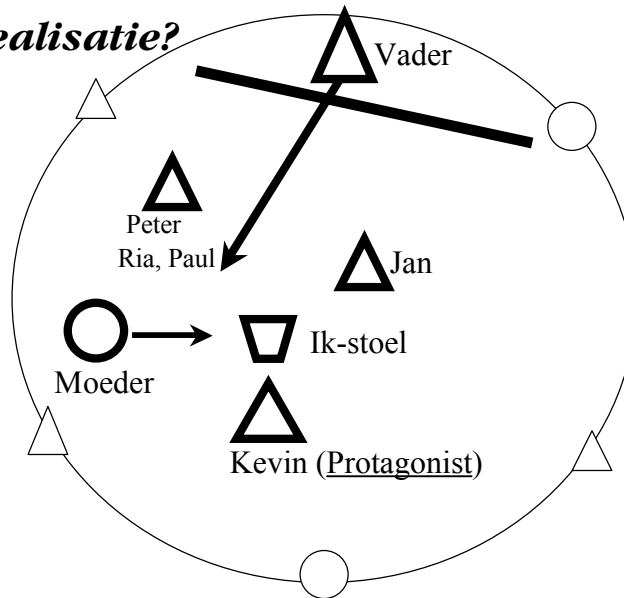
Toepassing van het Actie-sociogram

(2) *Ideaal?*

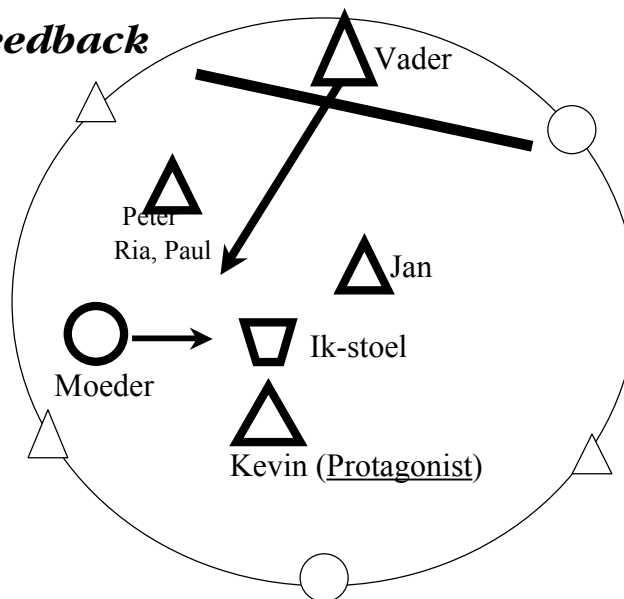
Toepassing van het Actie-sociogram

(3) Realisatie?

Toepassing van het Actie-sociogram

(4) Feedback

**(4) Het actie-sociogram bij kinderen:
Hoe pakken we dit aan?**

« Children's Psychodrama-Puppets Kit »

INFO ?

www.PsychodramaPuppets.be

Aangepaste accenten voor kinderen?

- Individuele sessies (groepsprotocol in constructie)
- Van stoelen naar popjes
- Toevoeging van huisdieren en fantasiefiguren
- Kortere sessies
- Concreet !

Denis Helskens en Mariska Siongers:
stageproject

Eerste ontwerp Puppets Kit
o.m. toegepast bij John

CASUS: John

John is een 11-jarige jongen die werd aangemeld bij een Universitair Centrum voor kinder- en Jeugdpsychiatrie. Hij lijdt aan een complexe co-morbide problematiek, bestaande uit *posttraumatische stress-stoornis* als gevolg van ernstige mishandeling en frequent seksueel misbruik (reeds voor 3-jaar), een *gedesorganiseerde hechtingsstoornis*, licht *mentale retardatie* (mentale leeftijd wordt geschat op 6/7 jaar) en *epilepsie*.

De natuurlijke vader verliet het huis toen John nog een kleuter was. Hij is de oudste van 3 kinderen. Zijn stiefvader handelde zeer brutaal tegen moeder en de kinderen. Ook moeder is seksueel onbetrouwbaar tegenover haar oudste zoon.

John mag niemand van zijn familie nog ontmoeten; ook zijn moeder niet. Een poging tot plaatsing van John in een pleeggezin mislukte. Hij

EERSTE VERSIE:
Popjes (ong. 10cm) met kleefbare
kleertjes, pruiken, mondjes; 15-tal
dierfiguurtjes

Hernieuwde kit

**Herwerkte versie: verstevigde popjes ong. 30cm
(kunnen zitten)**

Fase 1:
Constructie van de
Subjectief-fenomenologische
“realiteit”

Demonstratie van
interdimensionele dialectische actie

Ther.: (spreekt tegen popje) John, zoek hier op het tapijt een plekje waar je jou goed voelt, waar wil je zitten?

**Ther.:John, kun je eens vertellen wie jij bent?
(Zelf-Beeld)**

Therapeut en co-ther. spreken ook altijd via hun popjes

Ther.: Alle mensen die voor jou belangrijk zijn, John, mogen hier binnenkomen; hoe belangrijker ze voor jou zijn hoe dichterbij jou ze mogen zitten. Wie mag eerst komen?

*Eerst mijn aller, allerliefste mama. **Mama!***

Ther.: Dag mama..., vertel eens mama, wie ben jij? (**Alter-Beeld**)

Ther.: John, wie mag er nu nog komen?

Ther.: En ... nog iemand?...

(Overzichtsreflectie) Ther.: Zit iedereen goed zo?

Fase 2:
Concretisering van het
“gewenste”
fenomenologische beeld

Demonstratie van intradimensionele
dialectische actie

Ther.: John, stel dat je toverkracht had. Wat zou

je dan bij jou thuis veranderen?

De slechterik wegdoen!

Ther.: Ok, dan mag je hier met de poppen
doen zoals je het graag zou willen...

Mag ik hem ook wegsnijden?

Ther.: Hier ben jij de baas!

Hij moet naar de gevangenis! Weg!

Weg! Grrr...Grrr...

**John pakt via zijn “beren” zijn vader
zeer hardhandig aan**

....en vader wordt zonder kleren in de gevangenis gegooid

**Dubbeling-techniek:
Stimulering tot reflectie op interne processen**

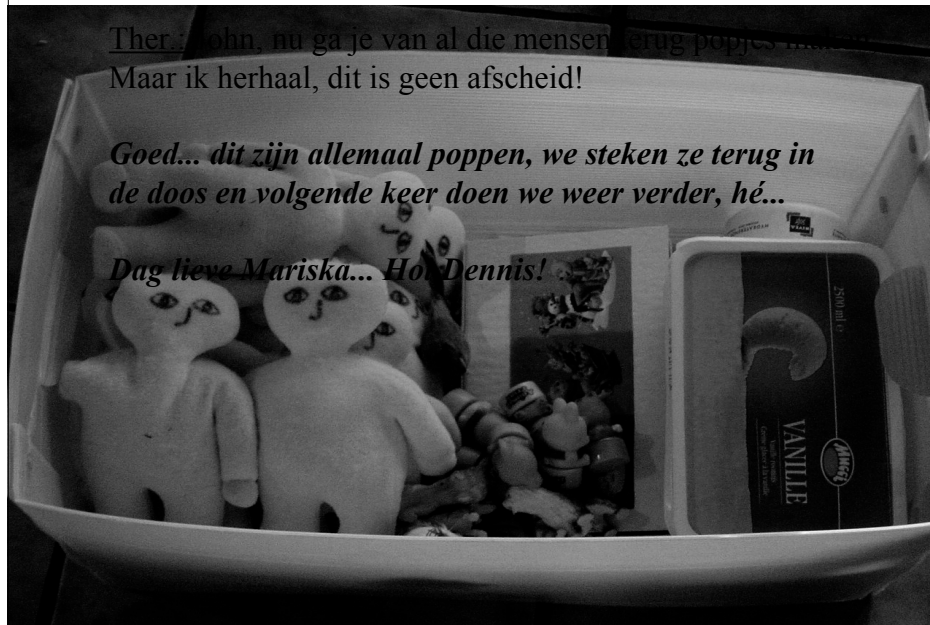
Dubbeling van papa in de gevangenis

Overzichtsreflectie en slotzinnetje

Desymbolisering

Referenties (selectie)

- Verhofstadt-Denève, L. (2001). ***Zelfreflectie en persoonsontwikkeling. Een Handboek voor Ontwikkelingsgerichte Psychotherapie.*** Leuven, Amersfoort: Acco, 384 pp. **HANDBOEK HERDRUK BESCHIKBAAR**
- Verhofstadt-Denève, L.; Dillen, L.; Helskens, D.; Siongers, M. (2003). **The psychodramatical "social atom method" with children: Dialogical self in dialectical action.** In: Hermans, H. & Dimaggio, G.: *The Dialogical Self in Psychotherapy.* Brunner - Routledge. **KINDEREN**
- **DOCTORAATSSTUDIE** (FWO project):
Dillen Let (2003-2007) **Gecomplieerde rouw bij kinderen. Een onderzoek naar onderliggende processen en interventiemogelijkheden via het actie-sociogram** (Prom.: Prof. J. Fontaine en L. Verhofstadt-Denève)

(5) Slotbemerkingen:

Actie en drama (Social Atoom Methode):

- **Meer dan toepassing van TECHNIEKEN!**
- **ESSENTIEEL:**
 - Theoretisch kader
 - Veilig therapeutisch klimaat!
- **BIJZONDER KRACHTIG, door:**
 - Het activeren van dialectische tegenstellingen
 - « Hier en nu » ervaringen (« IN situatie! »)
 - Integratie van Denken, Voelen, Spreken en Actie
- **STIMULEERT:** levendige « Zelf-Dialogen », Pos. Zelf-evaluatie, Empath. mogelijk., Structureren, Alternatieve interpretaties en... Acties in het veld!
- **Een laatste BELANGRIJKE OPMERKING:**
Start van processen!!! BEWEGING (zie onderzoek!)

IK DANK U ALLEN

VAN HARTE

VOOR UW

VOLGEHOUDEN

AANDACHT

.....